

אל נערת חלומי*

ליבע

1

כ'האָב אַקעגן דער בלאַסער לבנה געחלומט
פֿון אַ פֿרוי, וואָס וועט געבן מיר גליק,
וואָס וועט גלויבן מיר געבן און מאַכן
מיר צו אַ העלד.

ערגעץ ווייט האָט אַ קלאַגנדע שטימע געזונגען,
און איך האָב נישט די ווערטער געהערט,
צוליב וואָס? ס'רעדן איינס אַלע הערצער,
ווען זיי טוען גוט וויי.

זאָל די פֿרוי פֿון מיין טרוים צו מיר קומען און פֿרעגן,
וואָס איך למד און מיין האַרץ נאָך וואָס בענקט,
כ'וואָלט שטיל נאָר געוויינט און אָן ווערטער,
ווי אַ קינד.

2

עס בייגן זיך טרויעריק די ביימער,
אַ בלאַט נאָך אַ בלאַט פֿאַלט אַראָפּ.
נישט שטעל זיך ביים פֿענצטער און טראַכט נישט;
אַ טרוים נאָך אַ טרוים פֿליט אַוועק.

נעם שטעל אַרמין דאָפֿלטע פֿענצטער
און לאָז די גארדינעס אַראָפּ,
און דריק ריין געליבטע צום האַרצן
און שפּיל זיך, גיי טאַנצן מיט איר.

* השיר בן ארבעת הפרקים פורסם בקובץ די שטימע, ואמלבוך, בדפוס האלמנה והאחים
ראָם, וילנה, 1907, עמ' 90-92. השיר נכתב ב-1906.

און אויב ס'איז נישטאָ קיין געליבטע
נישט פֿאַל ביי זיך דעמאָלט אַראָפּ;
גענוג זענען דאָ שיינע פֿרויען
מיט הערצער, וואָס וואַרטן אויף גליק.

און אויב דו קאָנסט קלאָפֿן אויף הערצער,
דאָן גיי און קלאָפֿ דרייַסט אויף אַ טיר...
דער עיקר: דו זאָלסט זיך נישט נעמען
דער פֿוילקייט פֿון הערבסט אין די הענט.

דין האַרץ און דין יוגנט פֿאַרלעב דו
און זעט אָן דין בליק און דין בלוט;
דיך וועלן דאָן ליבן די געטער,
און וועסט זיך דאָן ליבן אַליין.

און אַלע אַנקרעפֿטיקע, אַלטע -
און אַלע, וואָס פֿוילן אָן מוט,
און די מיט פֿאַרלאָשענע אויגן
און די וואָס מיט קנאה אין בליק. -

ציי וועט זיי דער אייביקער טרייסטן,
ווען אונדז וועט פֿאַרוויגן די לוסט?
איך ווייס נישט... עס פֿאַלן די בלעטער,
עס קלאָפט אויפֿן פֿענצטער דער ווינט.

3

נאָר, אויב דיך ליבט פֿון די פֿרויען די שענסטע,
אויב אויף דין האַרץ קלאָפט אַ האַרץ אַ געטרייעס,
ווייס, אַז געקאָנט זיין האָט אַנדערש,
צופֿעליק נאָר ביסטו גליקלעך.

ווייס דען דער ים אַ מאָל, ווען ער צעשפּילט זיך
און שפּיט אַרויס אויפֿן ברעג שיינע פּערל,
וועמען זיי וועלן געהערן,
וואָס פֿאַר אַ האַנט ס'וועט זיי נעמען?

ווייס דען דער נאַכטיגאַל פֿרילינגס-צייט זוכן
צווישן די גערטנער דעם גאַרטן דעם גרינסטן,
ווי ער זאָל זינגען די לידער
איבער דער ליבע דער זיסער?

פֿרעג נישט, וואָס פֿרײַער איז געווען און וואָס שפּעטער
וועט אַ מאָל זײַן און וועט קומען אין לעבן;
מאָך צו די אויגן און ליב זי,
קוש זי, די פֿרוי דינע, לוסטיק.

4

זאָגסט, אַז צווישן מיר און דיר
האָט געעפֿנט זיך אַ אָפּגרונט.
בלומען האָבן מיר אַ סך,
לאַמיר צודעקן דעם אָפּגרונט.

און מיר וועלן ווי אַ מאָל
טאַנצן ווילד און טאַנצן פֿריילעך;
שלינגט דער אָפּגרונט אונדז אַרײַן,
וועט עס אומגעוואָרט זײַן, פֿריילעך.

אהבה

1

כִּי אֶל פְּנֵי הַלְבָּנָה הַחֹרֶת חִלַּמְתִּי
עַל אִשָּׁה שֶׁתְּגַדִּישׁ אֶת אֲשֵׁרִי,
אֲמוּנָה לִי תִשְׁפִּיעַ וְרִגֵּשׁ מְרֵהִיב
שֶׁל גִּבּוֹר בְּדוֹרִי.

מֵאִי שֵׁם קוֹל גִּשְׁמַע מְזַמֵּר מִיֵּלֶל,
לֹא שִׁמְעֵתִי מַלְיָם מִתּוֹכּוֹ.
לְשֵׁם מָה? לֵב דּוֹבֵר גַּם דְּבָר לֹא אָמֹר
כִּי אֲשֶׁר הַכָּאב מִפְּלֹחוֹ.

אם תבוא ותשאל נערת חלומי
מה טובל לכבי ואל מה הוא נכסף -
אז אבכה חרשית, אתכנס אל עצמי
כמו ילד קטן שנגזף.

אֵילָנוֹת רְכוּנִים עֲמוּסֵי עֲצָבוּבִית,
כְּסֻדְרָם בְּשִׁלְכַת נוֹשְׁרִים הָעֵלִים.
בְּהִרְהוּר אֶל תִּשְׁקַע, בְּחִלּוֹן אֶל תִּבְיֹט;
חִלּוּמוֹת זֹו דְרָכְכֶם: הֵם פּוֹרְחִים וְכָלִים.

חִלּוּנוֹת כְּפּוֹלֵי־דָפֵן הִתְקַן נֶגֶד כְּפּוֹר,
וּיְלּוּנוֹת בְּהִי־עֵינ הוֹרֵד בְּיָאוֹת,
אֶהוּבַת לְבָבְךָ חֶבֶק עַד־לֹא־אוֹר,
הִתְעַנְג, הִסְתַּחֲרַר בְּמִשְׁחָק וּרְקוּד.

נֶעֱרָה אֶהוּבָה לְיָדְךָ – גַּם אִם אֵין –
אֶל יִפֹּל רוּחְךָ בְּנוֹפְלִים.
אֵין מַחְסוֹר בְּנָשִׁים יְפוֹת־תֹּאֲר־וְחֵן
וּלְבָבוֹת לְאֲשֶׁרֶם מִיְחֵלִים.

אִם יוֹדַע אַתָּה דְּפִיקוֹת לֵב לְהַעִיר,
לֶךְ הִקְשׁ בְּלִי הַסּוֹס כְּאֵן בְּדִלְת, עֲבֹשִׂיו...
הַעֲקֹר – אֶל תִּישֵׁן, עֲצֻמְךָ אֶל תִּסְגִּיר
בִּידֵי עֲצָלוּתוֹ שֶׁל הַסְּתִיו.

תֵּן חַיִּים לְלִבְךָ, לְנִעְוָרִים בְּלִי מַלִּים,
מִבְּטָרְךָ וְדַמְךָ לְהַשְׁבִּיעַ תְּרֵהֵב;
יֶאֱהָבוּךָ אֲזִי מִזְּבוּלֵם הָאֵלִים,
וְאֵת עֲצֻמְךָ גַּם אַתָּה אֲזִי תֶאֱהָב.

כֹּל מִי שֶׁזָּקֵן וְעֵלּוּב וּמוֹתֵשׁ,
כֹּל מִי שֶׁנֶּרְקַב וְנִמְעַר וְנִפְחָד,
גַּם בְּעַל עֵינַיִם כְּבוֹיוֹת וְחֵלֵשׁ,
גַּם בְּעַל קִנְיָה הַיּוֹרָה מִמִּבְט.

כֹּלֹם אוֹתָם הָעֵלְיוֹן יִנְחֵם וַיְחַלֵּם,
בְּשָׁעָה שֶׁאוֹתָנוּ חֲמַדְת־גּוֹף מְלֻטְפָּת?
אֵינְנִי יוֹדַע... נוֹשְׁרִים הָעֵלִים,
בְּחִלּוֹן הַמְּגָף כְּבָר הָרוּחַ נוֹקְפָּת.

3

אִם יִפֹּה בְּנָשִׁים אוֹתְךָ, פְּתִי, אוֹהֶבַת,
אִם דּוֹפֵק כְּצֻמּוֹד לְלִבְךָ לֵב יִשְׂר –
דַּע לְךָ, אֶהָבָה לְפַעֲמִים מֵאֲכֻזְבַּת:
בְּמִקְרָה, בְּמִקְרָה־רַק, אַתָּה מֵאֲשֶׁר.

בלום יודע היים המסעיר נחשולים
ויורק אל החוף צרור פנינים נפלאות
מי יהיו הנוטלים – הקונים? הדולים?
איזו יד ענוגה תתקשט, תענד?

בלום מפליא הזמיר לחפש באביב
בין גנים את הגן הירוק ביותר,
שם ישמיע שירו המכר והכיב
של אוהב אהבה מתקה בהסתרה?

אל תשא, אל תחקר מה קדם בלי חרדה,
מה עתיד עוד לבוא בחיים בעליל;
את עיניך עצם בחבוק אהבה
ונשק אשתך בשמחה ובגיל.

4

אמרת שבינינו פרשו הדרךכים,
שביני ובינך כבר נפער פי התהום;
הרי יש לנו כאן שלל זרים של פרחים,
שיספיקו כדי לכסות את התהום.

ואז כמו אי פעם ערים בחלום
נסתחרר ונרקוד בפראות ובגיל;
אם בכל זאת תבלע כאן את שנינו התהום,
יהיה זה ודאי במפתיע, בגיל.

(1906)

תרגום מיידיש: שלום לוריא

הערות המתרגם

נושא האהבה שזור בִּשְׁנֵי בשירתו המוקדמת של יעקב שטיינברג בעברית וביידיש. בכרך החמישי של חוליות (חורף 1999) פרסמנו את השיר 'אין אַ שליטן' – במקור ובתרגום לעברית (בעמ' 249–256) וכן ציינו בהערה את טיב שירת־האהבה של שטיינברג והיקפה.

והנה גילינו עוד פנינה ממטמוניו. השיר 'ליבע' (אהבה) הוא שיר של ארבעה שירים, שמבליט באמצעות אופיו הדיאלוגי את האהבה על תסיסות יצריה ואת הרהורי הספקות המבקשים לבלום אותה.

למגמתו כפולת־הפנים נתן שטיינברג ביטוי בשורות רבות של שיריו. כך, למשל, בשיר מס' לה (האחרון) במחזור 'מחולות' (כל כתבי יעקב שטיינברג, הוצאת דביר תל-אביב, תשכ"ד, עמ' כז):

דברי שיר - רקמת עמל וְחלומות,
ספוגי דיו - ואור נפשי הם ספוגים;
ובכל גויל תלויות עיני ובוהנות
בשאט נפש וברטט תענוגים.

להט עומד בנס בין השיטין,
אפר קר במשבצת של מלים;
עולם קים מתעלם במגלה -
והדברים מרבים ורגילים.

עלי להתנצל כאן מחמת הטטיות מן המקור, ובעיקר - מפני החלפת הנעימה באמצעות החרוזים.

שטיינברג השמיט לחלוטין את נעימת החרוזים, ומגמתו האמנותית של השיר היא, כפי הנראה, ללוות את המילים ב'צרימת' הקולות - והיא משתלבת יפה בתזמור השירים בידיש.

תרגום מילולי לעברית, ללא חרוזים, עלול היה, לדעתי, להבריא את הקורא מן השורות, שהיו נשדפות במלל המדויק. מכל מקום עלי להתנצל על סטייה זו, היוצרת בהכרח תזמור שונה מן המקור.

שלום לוריא

ליעפע.

I.

כ'האָב אַקעָנען דער בלאַסער לכנה נע'חלום'ם
פון אַ פרוי, וואָס וועט געבֿען סיר גליק,
וואָס וועט גלויבֿען סיר געבֿען און סאַכען
סוך צו אַ העלד .

ערניץ וויט האָט אַ קלאָגענדע שטימע געוונען.
און אַיך האָב נישט די ווערטער געהערט,
צוליבע וואָס ז' ס'ערען איינס אלע הערצער,
ווען זי מהוען גוט וועה ...

זאל די פרוי פון מיין טרוים צו סיר קומען און פרעגען,
וואָס אַיך למד און מיין האַרץ נאָך וואָס בנינקט,
כ'וואָלט שטיל גה געווינט און אָהן ווערטער,
ווי אַ קינד .